



**PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW**

DKK 2-421/39/11/ML

Warszawa, 9 grudnia 2011 r.

DECYZJA Nr DKK - 157/2011

Na podstawie art. 18 w związku z art. 13 ust. 1 i ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. *o ochronie konkurencji i konsumentów* (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.), po przeprowadzeniu postępowania antymonopolowego wszczętego na wniosek Jastrzębskiej Spółki Węglowej S.A. z siedzibą w Jastrzębiu-Zdroju Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, wydaje zgodę na dokonanie koncentracji, polegającej na przejęciu przez Jastrzębską Spółkę Węglową S.A. z siedzibą w Jastrzębiu-Zdroju kontroli nad Wałbrzyskimi Zakładami Koksowniczymi „Victoria” S.A. z siedzibą w Wałbrzychu.

UZASADNIENIE

W dniu 22 września 2011 r. do Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (dalej także „Prezes Urzędu” lub „organ antymonopolowy”) wpłynęło od Jastrzębskiej Spółki Węglowej S.A. z siedzibą w Jastrzębiu-Zdroju (dalej „JSW”) zgłoszenie zamiaru koncentracji, polegającej na przejęciu przez JSW kontroli nad Wałbrzyskimi Zakładami Koksowniczymi „Victoria” S.A. z siedzibą w Wałbrzychu (dalej „WZK”).

W związku z tym, iż spełnione zostały niezbędne przesłanki uzasadniające zgłoszenie zamiaru koncentracji, tj.:

- łączny obrót przedsiębiorców uczestniczących w koncentracji w roku obrotowym poprzedzającym rok zgłoszenia przekroczył równowartość 50 mln euro, tj. kwotę określoną w art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. *o ochronie konkurencji i konsumentów* (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.) zwanej dalej „ustawą antymonopolową”,
- przejęcie przez jednego przedsiębiorcę kontroli nad innym przedsiębiorcą jest jedną z form koncentracji, określoną w art. 13 ust. 2 pkt 2 ustawy antymonopolowej,

- w przedmiotowej sprawie nie występuje żadna okoliczność z katalogu przesłanek wymienionych w art. 14 ustawy antymonopolowej, powodująca odstąpienie od konieczności zgłoszenia zamiaru koncentracji,

zostało wszczęte postępowanie w przedmiotowej sprawie, o czym Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów zgodnie z art. 61 § 4 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. 2000 r. Nr 98, poz. 1071 z późniejszymi zm.) powiadomił wnioskodawcę pismem z dnia 17 października 2011 r.

W trakcie postępowania organ antymonopolowy ustalił i zważył, co następuje:

Opis i przyczyny transakcji

Planowana transakcja polega na przejęciu przez JSW kontroli nad WZK, poprzez zakup 85% akcji WZK i uzyskanie 85% na zgromadzeniu akcjonariuszy tej spółki.

Przedmiotowa koncentracja będzie realizowana przez Ministerstwo Skarbu Państwa w oparciu o pierwotne zapisy programu „Strategia działalności górnictwa węgla kamiennego w Polsce w latach 2007-2015”, przyjętego przez Radę Ministrów w dniu 31 lipca 2007 r. Program ten w założeniach ogólnych przewidywał, iż JSW będzie stanowić centrum działalności związanej z wydobyciem węgla koksowego oraz produkcją koksu.

Planowana konsolidacja ma na celu:

- wzmocnienie dotychczasowych powiązań handlowych i kooperacyjnych pomiędzy sektorem produkcji węgla koksowego i sektorem koksowniczym,
- konieczność koordynacji¹ polityki inwestycyjnej w sektorze węgla i koksu,
- zapewnienie dostaw węgla koksowego dla koksowni,
- wykorzystanie wspólnej strategii w zakresie zarządzania finansami oraz ograniczanie kosztów,
- maksymalizację eksportu koksu jako produktu bardziej przetworzonego kosztem proporcjonalnego ograniczenia eksportu węgla koksowego,
- zwiększenie wiarygodności finansowej oraz zdolności do pozyskania kapitału,
- zwiększenie atrakcyjności grupy kapitałowej JSW dla potencjalnych inwestorów.

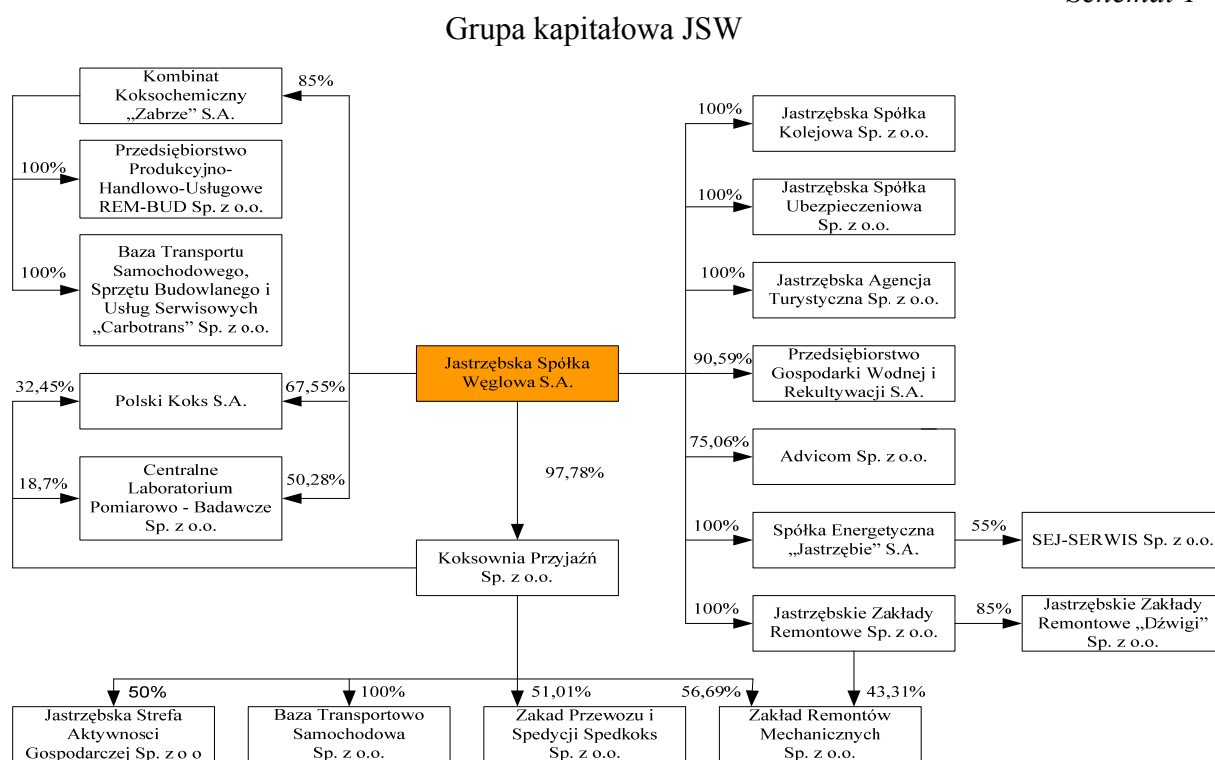
¹ Sektor węgla koksowego i koksu jest niezwykle kapitałochłonny i wymaga dużych nakładów inwestycyjnych. Kluczowa w tej kwestii jest koordynacja programów inwestycyjnych koksowni oraz dostawców węgla koksowego. Zmiany w poziomie zdolności produkcyjnych koksowni powinny być skorelowane z możliwościami dostaw węgla koksowego.

Należy wyjaśnić w tym miejscu, iż decyzją nr DOK-106/2005 z dnia 19 września 2005 r. Prezes Urzędu wydał zgodę na dokonanie koncentracji, polegającej na przejęciu przez JSW kontroli nad Kombinatem Koksochemicznym „Zabrze” S.A. z siedzibą w Zabrzu (dalej „KKZ”) i Zakładami Koksowniczymi „Wałbrzych” S.A. (obecnie Wałbrzyskie Zakłady Koksownicze „Victoria” S.A.), jednakże transakcja ta nie została zrealizowana w czasie ważności ww. decyzji. Ponadto decyzją nr DKK – 32/10 z dnia 1 kwietnia 2010 r. JSW uzyskała zgodę Prezesa Urzędu na przejęcie kontroli nad Kombinatem Koksochemicznym „Zabrze” S.A. z siedzibą w Zabrzu. Koncentracja ta została przeprowadzona w lipcu 2011 r.

Uczestnicy koncentracji

JSW – jest jednoosobową spółką akcyjną Skarbu Państwa. Podstawowym przedmiotem działalności JSW jest wydobywanie i sprzedaż węgla kamiennego (kokosowego i energetycznego) oraz produkcja i sprzedaż produktów węglopochodnych. JSW tworzy węglowo-koksową grupę kapitałową, co ilustruje schemat 1.

Schemat 1



Źródło: Opracowanie własne na podstawie WID

Poniżej przedstawiony został przedmiot działalności poszczególnych spółek należących do grupy kapitałowej JSW:

- Spółka Energetyczna „Jastrzębie” S.A. z siedzibą w Jastrzębiu-Zdroju – produkcja i sprzedaż energii elektrycznej, energii cieplnej i sprężonego powietrza dla celów przemysłowych i ludności, energii chłodniczej,
- Jastrzębskie Zakłady Remontowe Sp. z o.o. z siedzibą w Jastrzębiu-Zdroju – remonty, przeglądy i konserwacja maszyn i urządzeń, wynajem maszyn górniczych i usług górniczych głównie na rzecz JSW,
- Jastrzębska Spółka Ubezpieczeniowa Sp. z o.o. z siedzibą w Jastrzębiu-Zdroju – ubezpieczenia i fundusze emerytalno-rentowe, działalność wspomagająca transport lądowy,
- Jastrzębska Spółka Kolejowa Sp. z o.o. z siedzibą w Jastrzębiu-Zdroju – zarządzanie infrastrukturą kolejową,
- Jastrzębska Agencja Turystyczna Sp. z o.o. z siedzibą w Jastrzębiu-Zdroju – usługi turystyczne, hotelarskie, gastronomiczne, kulturalne i sportowe,
- Koksownia Przyjaźń Sp. z o.o. z siedzibą w Dąbrowie Górniczej – wytwarzanie i przetwarzanie koksu oraz produkcja pozostałych wyrobów chemicznych,
- Advicom Sp. z o.o. z siedzibą w Jastrzębiu-Zdroju – usługi informatyczne – doradztwo w zakresie sprzętu komputerowego, oprogramowanie, przetwarzanie danych, konserwacja i naprawa maszyn biurowych, księgujących i liczących,
- Centralne Laboratorium Pomiarowo-Badawcze Sp. z o.o. z siedzibą w Jastrzębiu-Zdroju – spółka działająca na rynku badań i analiz technicznych, w tym wykonywanie badań, pomiarów i analiz chemicznych składu i czystości wody i powietrza,
- Przedsiębiorstwo Gospodarki Wodnej i Rekultywacji S.A. z siedzibą w Jastrzębiu-Zdroju – pobór, uzdatnianie i dostarczanie wody, odprowadzanie i oczyszczanie ścieków, zbieranie i, przeróbka i usuwanie odpadów, a także ich unieszkodliwianie, działalność usługowa związana z zagospodarowaniem terenów zielonych,
- Polski Koks S.A. z siedzibą w Katowicach – spółka prowadząca działalność handlową w zakresie eksportu i importu koksu,

- Kombinat Koksochemiczny „Zabrze” z siedzibą w Zabrzu (dalej także „KKZ”)
 - wytwarzanie i przetwarzanie koksu oraz produkcja pozostałych wyrobów chemicznych,
- „SEJ-SERWIS” Sp. z o.o. z siedzibą w Suszcu – udostępnianie pracowników w celu świadczenia usług ubocznych dla Spółki Energetycznej Jastrzębie S.A. w zakresie sprzątania, nawęglania, instalowania, naprawy i konserwacji elektrycznej aparatury rozdzielczej i sterowniczej, obsługi łaźni,
- Jastrzębskie Zakłady Remontowe „Dźwigi” Sp. z o.o. z siedzibą w Jastrzębiu-Zdroju
 - usługi w zakresie instalowania, naprawy i konserwacji maszyn dla górnictwa i budownictwa,
- Baza Transportu Samochodowego Sp. z o.o. z siedzibą w Dąbrowie Górniczej
 - przewozy osobowe i towarowe, usługi sprzętem i pojazdami specjalistycznymi, usługi zimowego i letniego utrzymania dróg, placów wewnątrzzakładowych i zieleni,
- Zakład Remontów Mechanicznych Sp. z o.o. z siedzibą w Dąbrowie Górniczej
 - działalność gospodarcza w zakresie usług remontowych (napraw i konserwacji) maszyn, urządzeń i narzędzi mechanicznych oraz sprzętu elektrycznego i przyrządów kontrolno-pomiarowych,
- Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowo-Usługowe „REM-BUD” Sp. z o.o. z siedzibą w Zabrzu – usługi remontowe,
- Baza Transportu Samochodowego, Sprzętu Budowlanego i Usług Serwisowych Carbotrans Sp. z o.o. z siedzibą w Zabrzu – świadczenie usług transportowych,
- Jastrzębska Strefa Aktywności Gospodarczej Sp. z o.o. z siedzibą Jastrzębiu-Zdroju
 - zagospodarowanie nieprodukcyjnego majątku byłej kopalni „Moszczenica”.

WZK – pasywny uczestnik koncentracji jest spółką ze 100% udziałem Skarbu Państwa. Działalność WZK skupia się na wytwarzaniu i przetwarzaniu koksu oraz produkcji pozostałych wyrobów chemicznych. WZK ma jedną spółkę zależną – Zakład Usług Energetycznych „epeKoks” Sp. z o.o. z siedzibą w Wałbrzychu, świadcząca usługi pomocnicze na rzecz WZK.

Rynki właściwe w sprawie, na które koncentracja wywiera wpływ

W myśl art. 4 pkt 9 ustawy antymonopolowej, przez rynek właściwy rozumie się rynek towarów, które ze względu na ich przeznaczenie, cenę oraz właściwości, w tym jakość, są uznawane przez ich nabywców za substytuty oraz są oferowane na obszarze, na którym, ze względu na ich rodzaj i właściwości, istnienie barier dostępu do rynku, preferencje konsumentów, znaczące różnice cen i koszty transportu, panują zbliżone warunki konkurencji. A zatem rynek ten wyznaczają zasadniczo dwa elementy: towar (*rynek produktowy*) i terytorium (*rynek geograficzny*).

Mając na uwadze powyższą definicję oraz kryteria wyznaczania rynków właściwych, na które koncentracja wywiera wpływ, zawarte w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 17 lipca 2007 r. w *sprawie zgłoszenia zamiaru koncentracji przedsiębiorców* (Dz. U. Nr 134, poz. 937), a także działalność prowadzoną przez uczestników koncentracji, organ antymonopolowy stwierdził, co następuje:

a) w przedmiotowej koncentracji rynkiem właściwym, na który koncentracja wywiera wpływ **w układzie horyzontalnym** jest europejski rynek wprowadzania do obrotu koksu odlewniczego.

Uzasadniając powyższe należy wskazać, iż działalność uczestników pokrywa się w zakresie produkcji i wprowadzania do obrotu koksu (hutniczego, odlewniczego oraz przemysłowo-opałowego) oraz produktów węglpochodnych (smoły koksowniczej, benzolu, siarczanu amonu oraz gazu koksowniczego), przy czym ich łączny udział przekracza próg 20% wyłącznie na rynku właściwym dla produkcji i wprowadzania do obrotu koksu odlewniczego.

Poniżej zostało przedstawione uzasadnienie określenia poszczególnych rynków wspólnych w aspekcie produktowym i geograficznym oraz zamieszczona ich charakterystyka.

1. Koks hutniczy, odlewniczy i przemysłowo-opałowy.

1.1. Uzasadnienie określenia rynków właściwych w aspekcie produktowym i geograficznym.

Z ustaleń organu antymonopolowego wynika, że każdy z uczestników planowanej koncentracji prowadzi działalność na rynku produkcji i wprowadzania do obrotu koksu. JSW, za pośrednictwem kontrolowanej od połowy 2005 r. Koksowni Przyjaźń Sp. z o.o. oraz

przejętego w lipcu 2011 r. KKZ, produkuje przede wszystkim koks hutniczy. KKZ produkuje także niewielkie ilości koksu przemysłowo-opałowego oraz odlewniczego. Ponadto spółka zależna JSW, tj. Polski Koks S.A. z siedzibą w Katowicach prowadzi działalność na rynku sprzedaży koksu.

WZK są natomiast największym krajowym producentem koksu odlewniczego, ale produkują również w niewielkich ilościach koks hutniczy i przemysłowo-opałowy.

Każdy z ww. rodzajów koksu należy zakwalifikować jako odrębny rynek właściwy od strony produktowej. Za takim określeniem rynku od strony produktowej przemawiają następujące względy.

Koks jest paliwem uzyskiwanym poprzez wyżarzanie węgla koksowego w specjalnie skonstruowanych bateriach koksowniczych. W trakcie wyżarzania ulatniają się z węgla części lotne w postaci gazów, a pozostaje czysty koks o dużej zawartości węgla – produkt wysokokaloryczny i wolno spalający się. Uzyskany w ten sposób koks jest następnie schładzany i kierowany przenośnikami taśmowymi do sortowni, gdzie następuje rozsortowanie wyprodukowanego koksu na odpowiednie frakcje za pomocą przesiewaczy. Produkcja poszczególnych rodzajów koksu odbywa się na tych samych instalacjach produkcyjnych, a przestawienie baterii koksowniczych na produkcję innego rodzaju koksu w zasadzie nie wymaga modyfikacji tych instalacji. Jedynie przy przestawianiu produkcji na koks odlewniczy specjalny wymagane są pewne zmiany na oddziale węglowni i piecowni, które trwają około 48 godzin. Ich wykonanie nie pociąga jednakże za sobą dodatkowych kosztów. Powyższe może świadczyć o tym, iż koks charakteryzuje się stosunkowo daleko idącą substytucyjnością pod względem procesu produkcyjnego.

Jednocześnie, możliwości zamiennego stosowania poszczególnych rodzajów koksu przez odbiorców są ograniczone. Z punktu widzenia popytu poszczególne rodzaje koksu posiadają specyficzne właściwości, a w związku z tym przeznaczenie, co w znacznym stopniu ogranicza możliwości jego wykorzystania w pewnych zastosowaniach. O zastosowaniu danego rodzaju koksu decyduje przede wszystkim proces technologiczny, który wymaga określonych parametrów tego surowca, takich jak: jakość, granulacja, wytrzymałość na zgniatanie czy ścieralność. Nie bez znaczenia pozostają również kwestie ekonomiczne, które powodują, że w piecach przystosowanych do spalania np. koksu grubego nie opłaca się stosować koksu drobnego. Powyższe dotyczy w szczególności koksu odlewniczego. Koks odlewniczy nie posiada swojego zamiennika, który posiadałby parametry wymagane przez proces produkcyjny związany z wytopem żeliwa czy też produkcją wełny mineralnej.

Ze względu na jego szczególne właściwości, m.in. bardzo dużą wytrzymałość mechaniczną, nie jest możliwe zamienne stosowanie tego koksu z innymi jego rodzajami.

Podstawowym surowcem wykorzystywanym do produkcji każdego z ww. rodzajów koksu jest węgiel koksowy, a w zasadzie jego mieszanki, oparte na węglu ortokoksowym typu 35 oraz węgla gazowo-koksowym typu 34. Zmiana rodzaju produkowanego koksu związana jest ściśle z użyciem odpowiedniej mieszanki węglowej. Skład tej mieszanki jest stosunkowo zróżnicowany, bowiem zależy od przeznaczenia koksu. Poszczególne rodzaje węgla koksowego, stanowiące komponenty mieszanek wsadowych, są zróżnicowane jakościowo, zarówno pod względem właściwości koksotwórczych, jak i składu chemicznego. Posiadają więc dla odbiorców – producentów koksu - różną wartość użytkową. Szczególnie istotne są te właściwości węgla, które gwarantują uzyskanie koksu o pożądanej jakości, tzn. wskaźniki charakteryzujące stopień uwęglenia, właściwości koksotwórcze oraz zawartość składników balastowych i szkodliwych (wilgoć, popiół, siarka, fosfor, alkalia). Poszczególne koksownie różnicują skład mieszanki, a udział węgla typu 35 waha się od 50% do 80%. Pozostałe 20% do 50% stanowi węgiel typu 34. Podstawowym surowcem do produkcji koksu hutniczego kierowanego na eksport są węgle ortokoksowe typu 35.1 i 35.2. Wiąże się to ściśle z wymaganiami hutnictwa zachodnioeuropejskiego, stosującego technologię PCI wdmuchu pyłu węglowego do wielkich pieców, przy której zmniejsza się ilość zużywanego koksu, ale wzrastają wymagania odnośnie jego jakości.

Dla koksu kierowanego do hut krajowych (nie stosujących technologii PCI) mieszanki komponowane są na bazie węgla typu 35 i typu 34, przy czym ich udział jest zależny od wymagań jakościowych stawianych przez poszczególnych odbiorców.

Koks uzyskany z węgla typu 34 kwalifikowany jest jako koks przemysłowo-opałowy. W koksowniach należących do grupy kapitałowej JSW stosuje się zarówno węgiel typu 35, jak i typu 34. Jednakże jak wskazano powyżej, koks uzyskany z węgla typu 34 posiada gorsze parametry jakościowe, co może uniemożliwiać jego wykorzystanie w niektórych zastosowaniach. Natomiast zastosowanie węgla typu 35 pozwala na uzyskanie koksu o parametrach wymaganych przez hutnictwo.

Mając na względzie wykazane powyżej podobieństwa i różnice pomiędzy poszczególnymi rodzajami koksu organ antymonopolowy uznał, iż koks hutniczy, koks odlewniczy i koks przemysłowo-opałowy stanowią odrębne rynki właściwe produktowo.

W odniesieniu do aspektu geograficznego poszczególnych rodzajów koksu należy uznać, iż rynkiem właściwym jest rynek co najmniej europejski. Uzasadniając powyższe należy wskazać, iż po przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej zmieniła się sytuacja polskich producentów tego surowca w zakresie ochrony rynku przed importem. W związku z obowiązującą w Unii Europejskiej polityką w tym zakresie znikły bariery importowe w postaci kontyngentów i ceł importowych. W chwili obecnej import tego surowca nie podlega żadnym ograniczeniom ilościowym, a stawka celna wynosi 0%. Za wyznaczeniem rynku w aspekcie terytorialnym jako europejskiego przemawia również specyfika obrotu tym produktem oraz skala działalności uczestników planowanej koncentracji, którzy są istotnymi producentami i dostawcami tego surowca na rynku europejskim (szerzej o tym w pkt. 2.2).

Należy podkreślić, iż takie ujęcie rynku pod względem produktowym i geograficznym jest także zgodne z dotychczasowym orzecznictwem Prezesa Urzędu, w szczególności z decyzją z dnia 19 września 2005 r. nr DOK - 106/05.

1.2. Charakterystyka europejskiego rynku wprowadzania do obrotu koksu.

Większość znaczących producentów koksu, w tym również producentów polskich, prowadzi działalność na skalę globalną. Koks jest produktem kierowanym do ściśle określonego grona odbiorców. Rynek odbiorców jest stosunkowo skoncentrowany i składa się z grupy dużych klientów, tj. europejskich koncernów stalowych, prowadzących działalność o zasięgu globalnym, które z reguły zakupują duże ilości koksu. Stan ten ma istotny wpływ na sytuację firm działających w sektorze węglowo-koksowym, bowiem główni odbiorcy koksu tradycyjnie pozyskują surowce do produkcji hutniczej ze źródeł nie tylko europejskich, ale również poza Europą. Wnioskodawca wskazał, iż ok. 95% światowej produkcji koksu wytwarzane jest przez koksownie będące integralną częścią zakładów hutniczych lub koksownie połączone kapitałowo z hutami, a reszta jest wytwarzana przez koksownie niezależne, ukierunkowane na produkcję rynkową, dla których rynek obrotu koksem z reguły wykracza poza rynki narodowe. Do takich właśnie zakładów zaliczają się Koksownia Przyjaźń oraz KKZ.

Głównymi producentami koksu na świecie są Chiny (62% ilości koksu), Japonia (6,5%), Indie (5,1%), Rosja (5%), Ukraina (3,1%), Korea Południowa (2,3%), USA (2%), Polska (1,7%) i Niemcy (1,5%)². Głównym odbiorcą koksu produkowanego przez polskie koksownie, obok rynku krajowego, jest rynek europejski.

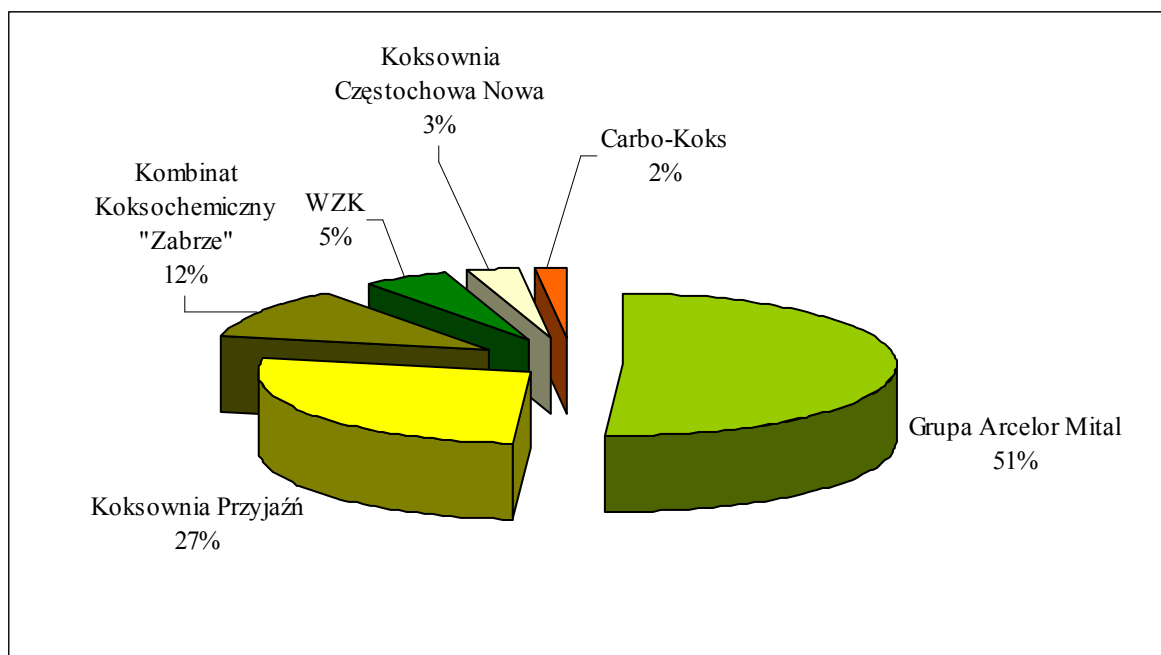
² Za „Sprawozdaniem Zarządu z działalności spółki Koksownia Przyjaźń Sp. z o.o. w roku 2010”.

Utrzymująca się do 2008 r. koniunktura i stale rosnąca produkcja stali, powodowała, że przemysł koksowniczy był jedną z najszybciej rozwijających się gałęzi przemysłu ciężkiego. Załamanie rynku w IV kwartale 2008 r. i w 2009 r. spowodowało w wielu regionach ograniczenie dotychczasowych zdolności produkcyjnych oraz wymusiło weryfikację planów inwestycyjnych. Szacuje się, iż trwałe wyłączenie mocy produkcyjnych w latach 2008-2010 wyniosło ok. 12 mln ton. Najwięcej wyłączeń nastąpiło w Europie na ogólną ilość 9,6 mln ton.

Polska należy do istotnych producentów koksu, zajmując 8 miejsce w produkcji światowej. Rok 2009 był najgorszym w historii polskiego koksownictwa, produkcja koksu wyniosła tylko 6,9 mln ton. W 2010 r. produkcja koksu powróciła do poziomu sprzed kryzysu i wyniosła ok. 9,7 mln ton, a udział poszczególnych koksowni w krajowej produkcji koksu prezentuje poniżej zamieszczony wykres.

Wykres 1

Udział krajowych koksowni w krajowej produkcji koksu ogółem w 2010 r.



Źródło: Sprawozdanie Zarządu z działalności spółki Koksownia Przyjaźń Sp. z o.o. w roku 2010.

Powyższy wykres wskazuje, że na grupę JWS przypada ok. 39% produkcji krajowej ogółem, a na WZK ok. 5%.

Od 2009 r. polskie koksownie są największym eksporterem koksu na świecie. Wycofanie się Chin³ z rynku spowodowało duże perturbacje u głównych użytkowników koksu chińskiego, głównie w Indiach, Iranie i Pakistanie. Powyższa sytuacja spowodowała, iż koks produkowany w polskich koksowniach po raz pierwszy znalazł nabywców na tych właśnie rynkach. Eksport koksu ogółem polskich koksowni⁴ w 2009 r. wyniósł 4,55 mln ton, a w 2010 r. 6,6 mln ton.

Szacunkowy udział uczestników koncentracji w europejskim rynku poszczególnych rodzajów koksu, przedstawia się następująco:

Tabela 1

Przedsiębiorca	Koks hutniczy				Koks odlewniczy				Koks przemysłowo-opałowy			
	Udział w % liczony ilością sprzedanego koksu w tonach		Udział w % liczony wartością sprzedaży		Udział w % liczony ilością sprzedanego koksu w tonach		Udział w % liczony wartością sprzedaży		Udział w % liczony ilością sprzedanego koksu w tonach		Udział w % liczony wartością sprzedaży	
	2009	2010	2009	2010	2009	2010	2009	2010	2009	2010	2009	2010
Grupa kapitałowa JSW	[tajemnica przedsiębiorstwa – pkt 1 załącznika]											
WZK												
Razem												

Źródło: Dane na podstawie wniosku JSW

W przypadku koksu odlewniczego WZK ok. **[tajemnica przedsiębiorstwa – pkt 2 załącznika]** produkcji kieruje na rynki Europy Zachodniej i Południowej. Kreowanie takiej polityki było możliwe w okresie 2007-2008, tj. po ograniczeniu importu koksu z Chin (bariera cenowa - taxa eksportowa). JSW w tym czasie rozpoczęła proces pozyskiwania klientów bazujących wcześniej na koksie chińskim.

Reasumując należy stwierdzić, iż łączny udział uczestników planowanej koncentracji przekracza próg 20% wyłącznie w rynku koksu odlewniczego liczonego ilością sprzedaży w 2010 r. wyniósł **[tajemnica przedsiębiorstwa – pkt 3 załącznika]**. Jest to zatem rynek, na który niniejsza koncentracja wywiera wpływ w układzie horyzontalnym.

³ Chiny koncentrują się na restrukturyzacji przemysłu koksowniczego i zaspokojeniu potrzeb krajowego sektora stalowego. Z tego powodu ograniczyły istotnie swój eksport wprowadzając wysokie cło eksportowe (np. w 2008 r. w wysokości 25%). I tak np. w 2008 r. Chiny wyeksportowały 12,21 mln ton koksu, a w 2009 r. zaledwie 0,54 mln ton. Dane za Sympozja i konferencje nr 73, Materiały XXII Konferencji z cyklu „Zagadnienia surowców energetycznych i energii w gospodarce krajowej” Ustroń 19-22.10.2008 r., „Koksownictwo polskie na tle światowego przemysłu koksowniczego”, Andrzej Warzecha, Małgorzata Nocuń-Bąk, Gerard Gałeczka oraz „Koksownictwo 2010. Perspektywy rozwoju rynku dla koksu produkowanego w Polsce”, Zakopane 6-8 października 2010, Włodzimierz Hereźniak, Marta Jarno, Andrzej Warzecha

⁴ Dane za „Koksownictwo 2010. Perspektywy rozwoju rynku dla koksu produkowanego w Polsce”, Zakopane 6-8 października 2010, Włodzimierz Hereźniak, Marta Jarno, Andrzej Warzecha, tablica 13.

2. Produkty węglowodoodne

Uczestnicy koncentracji wytwarzają następujące produkty węglowodoodne:

- smoła koksownicza,
- benzol,
- siarczan amonu,
- siarka,
- gaz koksowniczy,

przy czym grupa kapitałowa JSW produkuje smołę koksowniczą, benzol, gaz koksowniczy oraz w znikomych ilościach siarczan amonu i siarkę, a WZK smołę koksowniczą, gaz koksowniczy, benzol i siarczan amonu (nie produkuje siarki). Wszystkie ww. produkty stanowią produkty uboczne powstające przy produkcji koksu, a ich udział w wartości sprzedaży ogółem poszczególnych koksowni jest stosunkowo niewielki (np. w przychodach WZK w 2010 r. wyniósł **[tajemnica przedsiębiorstwa – pkt 4 załącznika]**).

Każdy z ww. produktów stanowi odrębny rynek produktowy. Określenie rynków produktowych i geograficznych dla produktów węglowodoodnych jest zgodne z dotychczasowym orzecznictwem Prezesa Urzędu (decyzja DOK nr 106/05 z dnia 19 września 2005 r.).

Łączny udział uczestników koncentracji w każdym z rynków produktów węglowodoodnych tj. europejskim rynku smoły koksowniczej, europejskim rynku benzolu, światowym rynku siarczanu amonu oraz w krajowym rynku gazu koksowniczego nie przekracza progu 20%. Poniżej przedstawiono krótką charakterystykę tych rynków.

2.1 Smoła koksownicza

Smoła koksownicza jest głównym surowcem używanym na świecie do produkcji naftalenu, (który także odzyskuje się z ropy naftowej) oraz do produkcji paków elektrodowych, oleju płuczkowego, olejów do produkcji sadzy, oleju impregnacyjnego i opałowego oraz emalii ochronnych. W 2008 r. w Polsce zakończył pracę ostatni zakład przerobu smoły i uczestnicy koncentracji zaprzestali sprzedaży smoły do odbiorców krajowych.

Rynkiem właściwym w aspekcie geograficznym w odniesieniu do smoły koksowniczej jest rynek europejski. Obrót tym produktem nie jest ograniczony żadnymi

barierami w postaci kontyngentów lub ceł importowych. Argumentem przemawiającym za takim określeniem rynku właściwego w aspekcie geograficznym jest także fakt, iż całość smoły wyprodukowanej przez koksownie uczestniczące w koncentracji jest eksportowana głównie na rynek europejski.

Udział uczestników koncentracji w produkcji smoły w rynku europejskim wyniósł w 2010 r. ok. **[tajemnica przedsiębiorstwa – pkt 5 załącznika]**, a liczony wartością sprzedaży ok. **[tajemnica przedsiębiorstwa – pkt 6 załącznika]**.

2.2 Benzol

Benzol produkowany przez koksownie jest surowcem dla przemysłu chemicznego, służącym głównie do produkcji benzenu, toluenu, ksylenu, solwennafty i żywic kumaronowo-indenowych. Substytutem dla benzolu jest benzen petrochemiczny. Rynkiem właściwym w aspekcie geograficznym w odniesieniu do benzolu jest rynek europejski. Obrót tym produktem nie jest ograniczony żadnymi barierami w postaci kontyngentów lub ceł importowych. Argumentem przemawiającym za takim określeniem rynku właściwego w aspekcie geograficznym jest także fakt, iż ok. **[tajemnica przedsiębiorstwa – pkt 7 załącznika]** tego produktu wyprodukowanego przez koksownie uczestniczące w koncentracji jest eksportowane głównie na rynek europejski.

Udział uczestników koncentracji w produkcji benzolu w rynku europejskim wyniósł w 2010 r. ok. **[tajemnica przedsiębiorstwa – pkt 8 załącznika]**, a liczony wartością sprzedaży ok. **[tajemnica przedsiębiorstwa – pkt 9 załącznika]**. Ponadto należy wskazać, iż produkcja benzolu stanowi niewielki procent w stosunku do produkcji benzenu petrochemicznego, stanowiącego odpowiednik benzolu koksowniczego. W związku z tym udział uczestników koncentracji w zakresie sprzedaży benzolu, w przypadku włączenia do tego rynku benzenu, uległby znacznemu zmniejszeniu.

2.3. Siarczan amonu

Siarczan amonu to produkt zaliczany do szeroko rozumianego rynku nawozów azotowych. W Polsce powstaje on jako produkt uboczny w procesach wytwarzania kaprolaktamu w zakładach azotowych oraz w koksowniach. Siarczan amonu używany jest jako nawóz sztuczny, w garbarstwie oraz z przemyśle drożdżowym.

Rynkiem właściwym geograficznie dla siarczanu amonu jest rynek o zasięgu światowym. Jako nawóz jest przedmiotem istotnego eksportu poza terytorium Polski. Główne obszary zużycia tego nawozu obejmują kontynent europejski i obszary obu Ameryk, w szczególności zaś Ameryki Południowej. Największym producentem siarczanu amonu w Polsce są Zakłady Azotowe „Puławy” S.A. w Puławach (ze zdolnością produkcyjną ok. 156 tys. ton rocznie⁵) i Zakłady Azotowe S.A. w Tarnowie (ze zdolnością produkcyjną ok. 424 tys. ton rocznie, z udziałem w sprzedaży w rynku światowym na poziomie ok. 2,1%⁶).

Według szacunków zużycie światowe siarczanu amonu wynosi ok. 17 mln ton rocznie⁷. Udział uczestników koncentracji w produkcji i sprzedaży siarczanu amonu w rynku światowym jest znikomym, a udział w sprzedaży na obszarze RP wyniósł w 2010 r. ok. **[tajemnica przedsiębiorstwa – pkt 10 załącznika]**.

2.4 Gaz koksowniczy

Gaz koksowniczy powstający w procesie koksowania wykorzystywany jest w znacznym stopniu do celów technologicznych na potrzeby własne koksowni. Służy bowiem jako paliwo do ogrzania baterii koksowniczych, jednakże po oczyszczeniu może być substytutem gazu ziemnego. W przypadku koksowni odbiorcami gazu są huty oraz tzw. ciężka chemia. Grupa odbiorców jest zwykle ograniczona do zakładów zlokalizowanych w bezpośrednim sąsiedztwie koksowni.

Za rynek właściwy geograficznie dla gazu koksowniczego, z uwagi na jego substytucyjność w stosunku do gazu ziemnego, należy uznać rynek krajowy. W porównaniu do podaży gazu ziemnego, sprzedaż gazu koksowniczego jest mało istotna dla bilansu gazu w Polsce. Udział uczestników koncentracji w rynku gazu (łącznie gaz ziemny i gaz koksowniczy) wyniósł w 2010 r. ok. **[tajemnica przedsiębiorstwa – pkt 11 załącznika]**.

b) przedmiotowa koncentracja nie wywiera wpływu na żaden rynek **w układzie wertykalnym**.

Uzasadniając powyższe należy wskazać, iż relacje typu dostawca-odbiorca, jakie występują pomiędzy uczestnikami planowanej koncentracji wskazują na istnienie rynków powiązanych wertykalnie. JSW dostarcza do WZK węgiel koksowy, stanowiący podstawową bazę surowcową do wytwarzanego przez tę koksownię koksu (JSW jest drugim co do

⁵ Dane za 2009 r. Za: http://azoty.tarnow.pl/media/documents/_prospekt_emisyjny_azoty_tarnow_2011.pdf

⁶ j. w.

wielkości dostawcą węgla koksowego dla koksowni WZK). JSW jest głównym krajowym producentem węgla koksowego typu 35 ([tajemnica przedsiębiorstwa – pkt 12 załącznika] udział w krajowym wydobyciu węgla ortokoksowego typu 35 w roku 2010). Grupa kapitałowa JSW wydobywa węgiel koksowy w pięciu kopalniach zlokalizowanych na południu Polski tj. w Jastrzębiu-Zdroju, Suszcu, Pawłowicach i Ormontowicach (kopalnie Borynia-Zofiówka, Budryk, Jas-Mos, Krupiński, Pniówek).

Właściwości i specyfika węgla koksowego powoduje, że może on znaleźć zastosowanie wyłącznie w procesie koksowania. Wskazać w tym miejscu należy, iż obecnie coraz częściej odchodzi się od produkcji koksu z węgla gazowo-koksowego typu 34. Węgiel ten stanowi paliwo o niskiej wydajności energetycznej co powoduje, że w odniesieniu do poziomu zużycia węgla ortokoksowego typu 35 podczas analogicznego procesu produkcja koksu z węgla typu 34 wiąże się z koniecznością stosowania nadmiernych ilości tego surowca. Rentowna produkcja koksu może mieć zatem miejsce głównie na bazie węgla ortokoksowego typu 35.

Jak już wskazano w niniejszej decyzji, w zależności od rodzaju produkowanego przez poszczególne koksownie koksu udział poszczególnych typów węgla koksowego w mieszance wsadowej jest zróżnicowany. Węgiel koksowy typu 35 posiadający najlepsze właściwości koksotwórcze, stosowany jest do produkcji wysokogatunkowego koksu hutniczego, którego głównym użytkownikiem jest przemysł hutniczy. Węgiel typu 34 nie nadaje się natomiast samodzielnie do produkcji koksu dobrej jakości, bowiem posiada znacznie gorsze właściwości koksotwórcze.

Biorąc pod uwagę fakt, iż udział JSW zarówno na rynku węgla koksowego ogółem jak i poszczególnych jego gatunków (typu 34 i typu 35) nie przekracza progu 30% (o czym mowa poniżej) ostateczne przesądzenie kwestii dotyczącej określenia rynku właściwego w tym zakresie (tzn. czy jest to rynek węgla koksowego ogółem czy też poszczególnych jego gatunków) nie jest jednak konieczne dla oceny niniejszej koncentracji.

Określając rynek właściwy dla węgla koksowego w aspekcie geograficznym, organ antymonopolowy uznał, iż ma on wymiar co najmniej europejski. Takie określenie tego rynku wynika także z dotychczasowego orzecznictwa Prezesa Urzędu (DOK nr 106/05 z dnia 19 września 2005 r.). Uzasadniając powyższe należy wskazać, iż w chwili obecnej brak jest ograniczeń kontyngentowych w imporcie tego surowca do Polski, które w istotny sposób

⁷ Za http://www.plastech.pl/wiadomosci/arttykul_1893_1/Analiza-ryнку-siarczanu-amonu

ograniczałby możliwości napływu tego surowca do Polski. Zgodnie ze Wspólną Taryfą Celną obowiązującą kraje członkowskie Unii Europejskiej węgiel kamienny koksowy obecnie nie jest objęty cłem. Również w praktyce występuje zarówno znaczny eksport węgla koksowego z Polski jak i jego import do Polski. Np. sprzedaż odbiorcom zagranicznym stanowiła ok. **[tajemnica przedsiębiorstwa – pkt 13 załącznika]** całości sprzedaży zrealizowanej przez JSW. W 2010 r. import węgla koksowego do Polski wyniósł ok. 3,2 mln ton (co stanowiło ponad 20 % sprzedaży na rynku krajowym) głównie z Australii, Czech, USA, Kolumbii i Rosji. Kierunki importu węgla koksowego wskazują zatem, iż rynek właściwy w aspekcie geograficznym dla tego surowca może zostać określony jako nawet szerszy niż europejski. W związku jednak z tym, iż ewentualne rozszerzenie rynku w aspekcie geograficznym nie wpłynęłoby na ocenę przedmiotowej koncentracji, kwestia ta może pozostać otwarta.

W 2010 r. JSW wyprodukowała ok. **[tajemnica przedsiębiorstwa – pkt 14 załącznika]** ton węgla koksowego (w tym sprzedano ok. **[tajemnica przedsiębiorstwa – pkt 15 załącznika]** odbiorcom krajowym i ok. **[tajemnica przedsiębiorstwa – pkt 16 załącznika]** odbiorcom zagranicznym).

Tabela 2

Wielkość i wartość sprzedaży oraz udziały JSW w sprzedaży na europejskim rynku węgla koksowego.

	2009				2010			
	Wielkość sprzedaży (tys. ton)	Udział w ilości (%)	Wartość sprzedaży (tys. PLN)	Udział w wartości (%)	Wielkość sprzedaży (tys. ton)	Udział w ilości (%)	Wartość sprzedaży (tys. PLN)	Udział w wartości (%)
Węgiel gazowo-koksowy typ 34	[tajemnica przedsiębiorstwa – pkt 17 załącznika]							
Węgiel ortokoksowy typ 35								
Razem								

Źródło: Udział w ilości i wartości sprzedaży węgla koksowego na europejskim rynku został oszacowany w oparciu o dane JSW oraz Euracoal - European Association for Coal and Lignite.

Z uwagi zatem na fakt, że udziały na rynkach, na których istnieją pomiędzy uczestnikami koncentracji powiązania typu dostawca - odbiorca, nie przekraczają progu 30%, należy uznać, iż brak jest rynków, na które koncentracja wywiera wpływ w układzie wertykalnym.

c) Przedmiotowa koncentracja nie wywiera wpływu na żaden rynek właściwy **w układzie konglomeratowym**.

Ocena skutków koncentracji.

Podstawowym celem postępowania antymonopolowego w sprawach koncentracji jest ustalenie, czy w wyniku zrealizowania zamierzonej transakcji dojdzie do istotnego ograniczenia konkurencji na rynku właściwym. Przykładem takiego istotnego ograniczenia konkurencji jest powstanie lub umocnienie pozycji dominującej. Należy jednakże podkreślić, że o ile powstanie lub umocnienie pozycji dominującej będzie zawsze prowadziło do ograniczenia konkurencji na rynku, to do ograniczenia konkurencji może dojść także w przypadkach, kiedy w wyniku koncentracji nie powstaje lub nie umacnia się pozycja dominująca. Samo stwierdzenie „istotne ograniczenie konkurencji” wykracza zatem poza kwestię dominacji i ma szersze znaczenie. Obejmuje bowiem sytuacje, kiedy w wyniku dokonanej koncentracji konkurencja zostaje poważnie ograniczona, a nie wiąże się to z powstaniem pozycji dominującej – może to mieć miejsce przykładowo na rynkach oligopolistycznych.

Przepis art. 18 ustawy antymonopolowej stanowi, iż Prezes Urzędu wydaje zgodę, w drodze decyzji, na dokonanie koncentracji, w wyniku której konkurencja na rynku nie zostanie istotnie ograniczona, w szczególności przez powstanie lub umocnienie pozycji dominującej na rynku. Powołany przepis wskazuje, że to intensywność ograniczenia konkurencji będzie determinowała treść rozstrzygnięcia organu antymonopolowego. W ocenie organu antymonopolowego w wyniku przedmiotowej koncentracji nie dojdzie jednak do istotnego ograniczenia konkurencji. Uzasadniając powyższe należy wskazać co następuje:

Jedynym rynkiem, na który koncentracja wywiera wpływ w układzie horyzontalnym jest europejski rynek produkcji i wprowadzania do obrotu koksu odlewniczego. Pod względem geograficznym rynek produkcji i wprowadzania do obrotu koksu odlewniczego jest rynkiem co najmniej europejskim. Za takim określeniem rynku przemawia z jednej strony brak istotnych barier w obrocie tym produktem a z drugiej występujący w znacznej skali handel tym produktem na tym obszarze. Łączny udział uczestników koncentracji w tym rynku kształtował się w 2010 r. na poziomie od **[tajemnica przedsiębiorstwa – pkt 18 załącznika]** (liczony przychodem ze sprzedaży) do **[tajemnica przedsiębiorstwa – pkt 19 załącznika]** (liczony ilością sprzedanego koksu). Udział ten jest zatem znacznie niższy od progu z którego przekroczeniem ustawa antymonopolowa wiąże domniemanie uzyskania pozycji dominującej (ponad 40%). Ponadto udział ten wynika przede wszystkim z dotychczasowej pozycji WZK

na tym rynku. Udział Grupy JSW jest niewielki i wyniósł poniżej **[tajemnica przedsiębiorstwa – pkt 20 załącznika]**. W praktyce zmiana struktury tego rynku jaka nastąpi w wyniku niniejszej koncentracji nie będzie zatem istotna.

Podkreślenia wymaga również fakt, iż głównymi odbiorcami koksu są przede wszystkim wielkie koncerny stalowe, prowadzące działalność o zasięgu światowym. Silne powiązanie produkcji koksu na świecie z rynkami odbiorców spowodowało, że aż ok. 95% produkcji realizują zakłady, które zarówno produkują koks, jak i go zużywają na własne potrzeby (zwykle podmioty z sektora hutnictwa żelaza). Konsolidujące się i zintegrowane wertykalnie koncerny stalowe stanowią znaczącą przeciwwagę dla producentów koksu, co dodatkowo zmniejsza prawdopodobieństwo tego, że rozpatrywana transakcja doprowadzi do istotnego ograniczenia konkurencji.

Biorąc pod uwagę powyższe, należy uznać, iż relacje horyzontalne jakie występują pomiędzy uczestnikami koncentracji na europejskim rynku produkcji i wprowadzania do obrotu koksu odlewniczego nie doprowadzą do istotnego ograniczenia konkurencji.

W przedmiotowej koncentracji nie ma rynków, na które koncentracja wywierałaby wpływ w układzie wertykalnym lub konglomeratowym.

Reasumując należy stwierdzić, iż planowana koncentracja spełnia przesłanki określone w art. 18 ustawy antymonopolowej. Postępowanie w sprawie wykazało, że przejęcie przez JSW kontroli nad WZK nie przyczyni się do istotnego ograniczenia konkurencji na żadnym z opisanych rynków, w szczególności przez powstanie lub umocnienie pozycji dominującej.

Wobec powyższego orzeczono, jak w sentencji.

Stosownie do treści art. 81 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, w związku z art. 479²⁸ k.p.c., od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwóch tygodni od dnia jej doręczenia.

*Z upoważnienia Prezesa
Urzędu Ochrony Konkurencji
i Konsumentów
Podpisał
Robert Kamiński*

Dyrektor
Departamentu Kontroli Koncentracji

Otrzymuje:

- 1) Jastrzębska Spółka Węglowa S.A.
Al. Jana Pawła II 4
44-330 Jastrzębie-Zdrój
(decyzja wraz z załącznikiem)
- 2) a.a.
(decyzja wraz z załącznikiem)